

Akkerbouw- en sorteerbeidrijf van Jan en Gerlof Bergmans innoveert

'Sortering geeft teelt meerwaarde'

Door te vernieuwen in sortering voor aardappelen en uien zoeken Jan (65) en Gerlof (31) Bergmans uit Wijnaldum naar meerwaarde. Zij spelen in op de afnemende vraag naar opslag en verwerking. Door schaalvergroting zijn er steeds minder bedrijven, die bovendien groter worden en zelf gaan opslaan en verwerken. „Nieuwe inkomstenbronnen door optimalisatie en innovatie.”

Gerlof Bergmans stelt de Smart Grader in. Op vier lijnen maken videocamera's van elke aardappel dertig beelden binnen een seconde.

Tekst: Martin de Vries
Beeld: Alex J. de Haan

Het sorteerseizoen is in volle gang. Bij Koelhuis Bergmans worden aardappelen en uien in het najaar op de roostervloer of in kisten opgeslagen. Inschuren, drogen en voorkomen dat problemen als zilverschurft binnenschuiven. In de tweede week van oktober is het sorteren begonnen. In eerste instantie met Red Scarlett, nu passeren Innovator en Memphis de leesbanden. Voor verschillende handelsbuizen sorteren de Friezen de producten die naar landen als Syrië, Algerije en Irak gaan. In het koelhuis is plek om 4.000 ton aardappelen gekoeld op te slaan. Oprvallend genoeg staat er nu maar weinig kisten. „Dat komt vooral omdat de opbrengst minder is in deze regio”, verklaart Gerlof Bergmans. „Wat er binnenkomt wordt ook na het

sorteren vrijwel direct afgeleverd en blijft maar kort in opslag.” Het sorteerseizoen begon vroeg halverwege oktober en sindsdien is het druk geweest. „We hebben verschillende probleempartijen met groeischeuren uitgesorteerd.”

Meststoffen weggespoeld

Een stevige lokale hoosbui op 3 juli, 65 millimeter in een uur, heeft de opbrengst uit eigen teelt een flinke knauw gegeven. „In korte tijd stond het perceel blank. We hebben meteen een pomp van een loonbedrijf aan laten slepen om te voorkomen dat de sloot overliep. Het perceel was snel droog, maar de net aangebrachte meststoffen waren weggespoeld. En het komt op onze gronden al vrij nauw. Wij boeren op lastige grond, bijna tegen gras aan.”

Waar Jan Bergmans zich voornamelijk richt op het werk in en om het koelhuis, ligt voor

zijn zoon de passie vooral in de teelt. Zij worden ondersteund door vaste medewerker Jildert Stienstra. „Pieken in het bedrijf liggen echt in het najaar en de winter. Met sorteren hebben wij op het drukste moment zo'n acht mensen aan de leesband zitten. In de zomer kan Jildert de meeste werkzaamheden in zijn eentje wel aan. Dat geeft mij de kans om me op andere zaken te richten”, zegt Jan Bergmans.

Probleempartijen

Het familiebedrijf schafte in 2012/2013 een Smart Grader-sorteermachine aan. „De meeste overgebleven akkerbouwers kiezen om zelf te sorteren. Bij probleempartijen worden wij vaak benaderd om te helpen. Door het grote aantal leessuren is dit vrij kostbaar. Daarom hebben we de optische sorteermachine van Miedema aangeschaft. De Smart

Grader wordt continue doorontwikkeld en geoptimaliseerd. Dan blijkt dat het lezen van pootaardappelen erg lastig is. Doordat er veel gebreken kunnen zijn, moet de machine een hoge mate van nauwkeurigheid hebben. De machine herkent dingen die het menselijk oog bijna niet ziet, maar heeft soms problemen met de hele duidelijk gebreken.”

De Smart Grader wordt ingesteld op gewenste kleur, kwaliteit of maat. „Groeischeuren zijn dit seizoen een probleem. Met deze sorteermachine kunnen wij probleempartijen met 30 tot 30 procent nog goed krijgen. Aardappelen met groeischeuren worden verder uitgesorteerd, zodat een deel voor eigen pilaat wordt ingezet.”

De Smart Grader heeft een nauwkeurigheid van 90 tot 95 procent. De partijen worden voor aflevering nog nagelezen. Naast probleempartijen met groeischeuren of schurft wordt ook op lengte gesorteerd. „De nieuwze manier van sorteren zorgt echt voor meerwaarde.”

Kiemremming

Door de overcapaciteit van koelcellen heeft Bergmans zich nu ook voor het derde jaar op Talent-bewaring gestort. „Voor hogere en egale zetting.” Hiervoor zijn twee koelcellen van 200 ton aangepast. Het kiemreguleringsmiddel rent de topspruit. Hierdoor wordt een groter aantal secundaire ogen tot uitlopen gestimuleerd. Bovendien kunnen er meer kiemen per ton tot ontwikkeling komen. „We behouden de kwaliteit tijdens de bewaring door de temperatuur stabiel te

houden. Uiteindelijk moet Talent de opbrengst verhogen. Niet alle rassen zijn geschikt. De resultaten in innovator zijn tot nog toe erg positief.”

Om het rendement in de teelt nog verder te verhogen, heeft Gerlof zich vorig jaar bezig gehouden met een innovatieproject. „Jedere week heb ik met de Smart Grader proefroelingen geanalyseerd. Met alle data per knol uit de optische sorteermachine kan ik een groeiprognose maken. Hiervoor hoop ik betere teeltbeoordelingen te kunnen nemen. In het afgelopen jaar waren er al leuke resultaten te zien.”

Groeisnelheid

„De groeisnelheid blijft opvallend constant over het seizoen en sterk afhankelijk van de pootdatum. Ongeacht ras of perceel. Snelle groei heeft overigens niet meer opbrengst te betekenen. Ik wil nu verder onderzoeken in hoe verre groeisnelheid, die ik vroeg in het seizoen in beeld krijg, iets zegt over de bemestings- en mineralenbehoefte.” Dankzij snelle analyse van proefroelingen ontstaat een goed beeld van de opbrengst per hectare. „Een betrouwbare prognose van het optimale loofdoelingsmoment, omdat we per knol meten en weten hoe die verder groeit.” Ontwikkelingen zoals de Solentum-app kunnen niet aan deze nauwkeurigheid tippen. „We hebben een analysemachine in huis, die die nauwkeurigheid wel heeft.”

Veldpost-redacteur Martin de Vries op de koffie bij Jan en Gerlof Bergmans. Ook labrador Fay luistert aandachtig.

Bedrijfsgegevens

Jan en Gerlof Bergmans hebben een akkerbouwbedrijf en een sorteerbeidrijf in Wijnaldum (FR). Het areaal is ongeveer 100 hectare. Aardappelen (40 ha), bieten (12 ha), uien (4 ha) en tarwe (overig). De onderneming doet aan op- en overslag van aardappelen en uien, sortering en verpakken. Datum: 13 januari 2017. Tijd: 09.50-10.50 uur. Koffie: Jan drinkt zijn koffie zwart, Gerlof met een beetje melk.

Kijk voor meer foto's van de toekamer van Jan Bergmans op Akkerbouw.nl